

علم، صنعت و اخلاق دار فطرتی مجموعہ

کشف المسیر

حرب ادبیاتی

هیچ بر حادثہ سی بوق کہ، دوستلرمز یاخود دشانلرمز اوندن
کندیلری ایچون معنوی برغدا جیقارمه سینلر؛ ملنک هیجانی
یو کسه لک، قهرمانلق وفداکارلق حسلری الک صولک درجمنه
جیقارمقی ایچون اوندن استفاده ایتمه سینلر !
حالبوکه بزده ..

بو اوقدر فجیع برسوال که، بونک قارشینده متفکرلرمز،
شاعرلرمز، صنعتکارلرمز باشلری ! کمکنن فضلہ برحرکنده
بولونامازلر. اوت ! قهرمان عسکرلرمز قفقاس حدودلرنده،
سینا وهراق جوللرنده، چاناق قلعه ده ناپیتیز برایان وهیجان
ایله مبادی چاریشیرکن، اولسانلغ فوقه یو کهن قهرمانلق
هتھلری هانکی شحرده کندینسه ممکن بولدی؛ هانکی استه کار
او قلبه کی سسلری ضبط ایدمیلیدی؛ هانکی فیرجه اونلری
تئیتہ موفق اولدی؛ هیچ، هیچ دکل؛ بلکه قراج صولوق
منظومه، بر ایکی آھنکسزبسته، اوچ درت بسط لوحه وجوده
کلدی؛ فقط انصاف ایتملی؛ ملنک اصل روحندن، درونی
هیجانندن قومیش اولسه ییدی، بو اثرلر بوقدر محدود وبالخاصه
بوقدر آز قیمتی می اولاجقدی ..

بونک سیدلری اوزون اوزون آدامق، ملنک الک یوکسک
صنعتی اصل ملندن بوقدر اوزاقلاشدیران، اوکا بییکانه راقان
عامللری اورتدن قالدیرمق، شہه بوق کہ، قولای بر ایش
دکلدر، یالکیز، مملکتک متفکرلرنده، شاعرلرنده، صنعتکارلرنده
کوزہ چاربان بو خستہ لی، هیچ اولمازسه شیمدین تشخیص
ایتمک بیلہ یو یوک بر استفاده در. بوزاواللی مملکتک باشہ هرته
کلورسه ایستہ یوندن، متفکرلرنک، کریدہ لر صفتک ملی
اولماسندن ایلری کلور. ملته یوکسک صنف آراسنده
عصرلردن بری دوام ایدوب دوران بو آریلق، بوعلاقہ سزلق
دوام ایتمکجه، بزده یالکیز حرب ادبیاتی دکل هیچ برشی
اولامہ جمنہ ایمان ایتملی یز. بر ملت تصور ایدیکیز کہ اولنک
بو یوکری ملنک لسانی، ذوقی، اخلاقی، طبعیاتی طاشیمین؟
بالعکس ملی اولان هر شیتہ قارشی۔ بیلہ رک بیلہ رک برنفرت

کچنلرده «طنین» حرب ادبیاتی حقندہ اوافق لکن چوق
مهم بر مقاله نشر ایتمی. آلمانلره فرانسزلرک، مملکتلرنده کی
فداکارلق، قهرمانلق حسلری اولاندیرمق، کرکین سینیرلری
دائما متیقظ بولونورمق ایچون بونہ نشر ایتمکری یتمز توکنمز
اثرلری اسویجرہ کتابخیلرنک جامکانلرنده عادات استیلا اوردولری
شکلندہ کورہن محرد، بک طبعی وحقی برافعال ایله، بزم نہ
بویله اثرلر وجوده کثیرہ دیکمزی صوریور؛ و بوتون متفکرلری،
محررلری، شاعرلری یوندن مسئول طوتیور.

چوق دوغرو بر افعال، بک میدانده بر مسئولیت !
قارشیزده آوروبانک بوتون محارب ملنلری یالکیز حرب
هتھلرنده دکل، فکر وصنعت وادیلرنده کرکین بر فعالیتہ
کودیوروز. سلاح آتندہ کی اوردو، قاربجہ یوللرینه بکزه یین
سپرلده، یوکسک قارلی طاغلرده چاریشیرکن، جہہ کریسنده مادی
معنوی نہ قدر قوت وارسہ، هینسی، طوبیلاشم، معین برحدفہ
دوغرو ایلرله مکده کودیوروز. شاعر منظمه لریله، رومانی
حکایہ لریله، تماشا محردی بیہ سیرلیه، رسام فیرجہ سیرلیه، بستمکار
نغمہ لریله ملنک هیجانی دویوبور، دویوربور؛ الملی قلبلہ
نسلی، یورغونلرہ امید وقوت، امید سزلرہ عشق وهیجان
ویریور؛ خستہ روحلری دیکہ ندیریور؛ یورغون سینیرلری
تسکین ایدیور. آق صاجلی بر نینہ نک علوی ماتمی، هیچ
برشدن خبری اولمایان کوچوک بریتیک لاقیدر کولوشی، سیاهلر
کیمش بر زوجہ نک کوزلرنده کی توکل، اوافق بروداع، تازہ
بر مزاردہ قونولان چیچک دتملری ... خلاصہ داھا بونلر
کپی یوزلرجه، بیکلرجه کوچوچوک شیلر، بعضی بر بستہ،
بعضی بر منظمه یاخود بر حکایہ، بعضی اوافق بر لوحہ حالندہ
بوتون قلبلہ کیریور؛ روحلرده کی یاقینانی آرتیریور. حیاتک

یاشاسلر ، هیچ بروقت ، بری برله دویشوب آکلاشه مازلر .
 بوندن آکلاش یوردکه زمهرلرک کک کنیش دائرہی مدنیت
 زمهره سیدر ؛ انسانیت ، بوتون انسانی جمعیتلی جامع بریویوک
 زمهره ماهیتی هنوز آلامشدر . انسانیتک بر زمهره اوله بیلمه سی
 ایچون اولرک بر تک مدنیت زمهره سی حالته کچمه سی لازمدر .
 بونک ایچونده بوتون عسیرت لرک ، قوملرک ، اتملرک (ملت)
 انموذجه استحاله ایتمه سی وبولملر آراسنده عینی مدنیتک
 منتشر اولمه سی اقتضایدر .

معنایه ، اوتدن بری هر جمعیته « انسان » و « انسانیت »
 تعییرلری قوللانیلمقدردر . بونک ماهیتی تدقیق ایتدیکنمزد
 کوروروزکه هر مدنیت زمهره سی کندی مفکوره سنه کوره بر
 شخصیت انموذجی قصور اییدیور و بوکا (انسان) نامی
 ورییور . بوانموذجه مخالف اولان فردلره ایسه باشقه بر نام
 ورییور . مثلا کندی مدنیت زمهره لرینک خارچنده قلش
 اولان انسانلره اسکی رومالیر (باربار) ، اسکی عربلر (عجم) ،
 اسکی تورکلر (تات) نامی ورییورلردی . دهاها تعمیق
 ایدرسه ک کوروروزکه ، یالکزر هر مدنیت زمهره سنک دکل ،
 حتی هر حرت زمهره سنکده کندنه مخصوص مفکوره سی بر
 شخصیت انموذجی وارددر و (انسان اولمالی !) ، (فلان کیمسه
 آدم دکل) کبی جملهرده کی (انسان) و (آدم) ککلرندن
 قصد اولونان معنی ، ملنک مفکوره سی انموذجه موافق اولان
 شخصیتلردر . مثلا انگیزلر (آدم) دیکلری زمان ، بوندن
 آنجیق کندی انموذجلرینه موافق اولان شخصلری مراد ایدرلر .
 بناء علیه ، مدنیت زمهره لری ، اجتماع صولک حدی اولدینی
 ایچون ، ایکی مدنیت زمهره سی آراسنده یالکزر اجتماع حیاتی
 بولونه بیلیر ، اختلاط حیاتی بولونه ماز . حال بوک تام زمهره لر
 یعنی جمعیته لره ک عسیرت لر ، قوملر ، اتملر ، ملنلردن عبارتدر -
 بر مدنیت زمهره سنه داخل اولیق شرطیله ، آلرلنده اجتماع
 حیاتی ده یاشایه بیلیرلر .

- تام زمهره لردن و مدنیت زمهره لردن باشقه ، برده تالی
 زمهره لر وارددر . تالی زمهره لر ، برتام زمهره ک ، برعشیرت
 یاخود دولنک داخلی عضولری مٹایه سنده اولان کوچوک
 زمهره لردن عبارتدر . مثلا عائله ، کوی ، مسلک زمهره سی ،
 فرقلر ، صفلر ، دینی جماعتلر ، تالی زمهره لردن معدوددر .
 بر جمعیه منسوب اولان تالی زمهره لر آراسنده هم اجتماع
 حیاتی ، هم اختلاط حیاتی یاشایه بیلیر . بوتالی زمهره لر آراسنده
 مشترک بر وجدان ایله حقیقی برایش بولومی موجود ایسه ،
 اوزمهره لر ، آلرلنده اجتماع ایتمشلر ، بر تک وطن ، بر تک
 ملت تشکیل ایلمه مشلر دیکمدر . اگر بوزمهره لرک آراسنده
 مشترک وجدانه مالک اولیان بعض غیرمتعجانلر زمهره لروارده ،

کوسترسین ؛ یانجی دیلارله قوتوشمه یی ، خاقلک بیلمه ییکی
 برسانلره یازمه یی ، اونکله تاسدن قاجیمه یی کندیشه معرفت
 بیلین ؛ « ده موقراسی » نک هرکون براز دها موقوع قازاندینی ،
 قولته ندیکی برعسرده بونک نه قدر غیرطبیعی اولدینی سوله مویه
 بیلمه حاجت وارمی !

حیاک تحف تجلیلری وار ؛ بزم کبی ، قلینده فلاکت عصرلرینک
 سوندورمه دیک قهرمانلق آتشلری بارلایان بر ملت ، کندی
 دستانی هاقیراجیق یوکسک بر روحه مالک اولامیورده ، بری
 طرفده ، ایثالبانلر کی هرکون رزائله مغلوب اولیق ایچون
 یاراتیمش قورقلق وکولونج برملنک ، « دوننجیوه » قدرهیجانی
 دستانجیلری بنشپور ...

اجتماعیاتیات

زمهره لر آراسنده اختلاط و اجتماع

فردلر آراسنده کی ارتباطلر کی ، زمهره لر آراسنده کی
 مناسبتلرله یا اختلاط ، یاخود اجتماع صورتده اولور . عسیرت
 قوم ، امت ، ملت زمهره لری تام زمهره لردندر . بوکی زمهره لرک
 آراسنده اختلاط حیاتی یاشایه بیلیر کی ، اجتماع حیاتی ده یاشایه بیلیر .
 اگر برطاق عسیرت لر ، یاخود ، قوملر ، ملنلر بر مدنیت زمهره سی
 حالده ، برطاق اساسلی عنعنلرده برلشمشلرسه ، آلرلنده
 اجتماع حیاتی موجوددر . بری برینه قومشو اولدقلری حالده ،
 باشقه باشقه مدنیت زمهره لرینه منسوب اولان جمعیته لریسه ،
 آلرلنده یالکزر اختلاط حیاتی یاشایه بیلیرلر . مثلا تورک قومی ،
 اسلام مدنیتنه داخل اوله دن اول ، قومشوی بولونان (فرس)
 قومیله یالکزر اختلاط مناسبتلرلده بولونیوردر . حال بوک ،
 ایرانیلرله عینی مدنیت زمهره سی داخلده برلشدکن صوکر ،
 آلرلنده ، اسلام مدنیتی صورتده ، بر اجتماع حیاتی تأسس ایشدی .
 عثمانی تورک لری ده ، آوروپا مدنیتنه داخل اوله دن اول ، نیجه
 عصرلر ، آوروپا ملنلرله یالکزر اختلاط مناسبتلرلده بولونمشلردی .
 حال بوک آوروپا مدنیت زمهره سنه داخل اولدیفغزدن
 اعتبارآ ، آوروپا ملنلرله آرامزده (بین المللیت) صورتده
 بر اجتماع حیاتی تأسسه یاشلامشدر . بری برینه تاس ایدن
 ایکی مدنیت زمهره سی ، مدنیت سیستملری آیری اولدینی ایچون ،
 آلرلنده هیچ بر زمان اجتماع حیاتی یاشایه مازلر . مثلا عسیرت لرله
 شهرلر ، خدشاهی سلطنتلرله ملتشاهی دولتلر یان یانه عصرلرجه